Ψηφιακές Επικοινωνίες από γραμμικά διαμορφωμένα κανάλια

Αθανάσιος Κούτρας
Αναπληρωτής Καθηγητής

Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών,
Παν. Πελοποννήσου

21 Δεκεμβρίου 2021

Περίγραμμα διάλεξης

Υλικό μελέτης

B.P. Lathi, Zhi Ding, **"Σύγχρονες Αναλογικές και Ψηφιακές Επικοινωνίες"**

Εισαγωγή

- μέχρι τώρα έχουμε διατυπώσει την ιδανική υπόθεση ότι το κανάλι επικοινωνίας δεν εισάγει την παραμικρή παραμόρφωση. Το μοναδικό φαινόμενο χειροτέρευσης του καναλιού είναι ο θόρυβος (λευκός προσθετικός τύπου Gauss)
- ανάμεσα στις παραμορφώσεις του καναλιού υπάρχει το φαινόμενο των πολλαπλών διαδρομών.
- στα αναλογικά σήματα, αυτό γίνεται ανεκτό από το ανθρώπινο αυτί (με τη μορφή της ηχούς) αλλά και το μάτι (με τη μορφή σκιών)
- στην περίπτωση ψηφιακής επικοινωνίας όμως, αυτό οδηγεί σε γραμμικές παραμορφώσεις και διασυμβολική παρεμβολή λόγω δημιουργίας αντιγράφων του ιδίου σήματος τα οποία όμως φτάνουν στον δέκτη με διαφορετικές καθυστερήσεις.
- για την αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού, θα παρουσιάσουμε εδώ δύο άκρως αποτελεσματικά εργαλεία:
  i. την ισοστάθμιση
  ii. την ορθογωνική διαμόρφωση διαίρεσης συχνότητας (OFDM)

Γραμμικές παραμορφώσεις ασύρματων καναλιών πολλαπλών διαδρομών

- η ψηφιακή επικοινωνία απαιτεί τα σήματα να μεταδίδονται μέσα από ένα συγκεκριμένο μέσο μετάδοσης ανάμεσα στον πομπό και τον δέκτη.
- τα φυσικά μέσα είναι αναλογικά, τα οποία όμως δεν είναι τέλεια και εισάγουν παραμορφώσεις.
- στο παράδειγμα του σχήματος παρατηρούμε ότι στη θέση του δέκτη υπάρχουν δύο σήματα τα οποία είναι αντίγραφα του μεταδιδόμενου σήματος με το ένα να αποτελεί χρονική καθυστέρηση του άλλου.

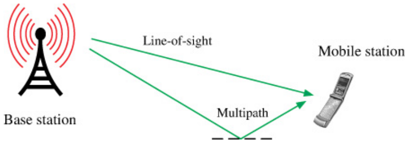

Σχήμα: Κανάλι πολλαπλής διαδρομής δύο ακτίνων

- συμβολίζουμε το ληφθέν σήμα οπτικής επαφής και το ανακλώμενο ληφθέν σήμα ως:

$$s(t) = m(t)cos\omega_c t \qquad a_1 s(t-\tau_1) = a_1 m(t-\tau_1)cos\omega_c(t-\tau_1)$$

- θεωρούμε την διαμόρφωση τύπου DSB με σήμα μηνύματος PAM

$$m(t) = \sum_k a_k p(t-kT)$$

- οι συντελεστές a_1 και τ_1 χρησιμοποιούνται για να δείξουν την ατέλεια του καναλιού και την υστέρηση που εισάγει σε σχέση με το σήμα οπτικής επαφής.
- από τα παραπάνω μπορούμε να θεωρήσουμε το σήμα στον δέκτη ως

$$r(t) = m(t)cos\omega_c t + a_1 m(t-\tau_1)cos\omega_c(t-\tau_1) + n_c(t)cos\omega_c t + n_s(t)sin\omega_c t$$

- στην παραπάνω σχέση οι n_c και n_s αποτελούν την συμφασική και ορθογωνική συνιστώσα του θορύβου.
- αν εφαρμόσουμε σύμφωνη ανίχνευση, τότε το σήμα εξόδου βασικής ζώνης του δέκτη είναι ίσο με

$$y(t) = LPF\{2r(t)cos\omega_c t\} = \sum_k a_k q(t-kT) + n_c(t)$$

όπου $q(t) = p(t) + (a_1 cos\omega_c\tau_1)p(t-\tau_1)$ μια κυματομορφή βασικής ζώνης

- στην πραγματικότητα, αυτό το κανάλι πολλαπλών διαδρομών έχει μετατρέψει το σχήμα του αρχικού παλμού $p(t)$ σε $q(t)$.
- αν ο παλμός είχε σχεδιαστεί ώστε να ικανοποιεί το 1° κριτήριο Nyquist, τότε το νέο σχήμα του παλμού $q(t)$ θα χαρακτηρίζεται από διασυμβολική παρεμβολή

$$q(nT) = p(nT) + (a_1 \cdot cos\omega_c\tau_1)p(nT - \tau_1) \neq 0 \qquad n = \pm 1, \pm 2, \ldots$$

- θεωρώντας την γενική περίπτωση πολλαπλών $K+1$ διαφορετικών διαδρομών, η ενεργός απόκριση του καναλιού θα είναι

$$q(t) = p(t) + \sum_{i=1}^{K} [a_i \cdot cos\omega_c\tau_i] p(t - \tau_i)$$

- η χρονική υστέρηση για τη διαδρομή που σχετίζεται με τη γραμμή όρασης είναι $\tau = 0$ με μοναδιαίο κέρδος διαδρομής $a_0 = 1$.
- η επίδραση της ISI που προκαλείται από τις K αθροίσεις στο σήμα $q(t)$ εξαρτάται από:
  - τα σχετικά κέρδη των μονοπατιών του φαινομένου πολλαπλών διαδρομών a_i
  - τις χρονικές καθυστερήσεις τ_i

Γενικά μοντέλα QAM

- γνωρίζουμε ότι για να εξοικονομήσουμε εύρος ζώνης στις ασύρματες αλλά και τις ενσύρματες επικοινωνίες, η QAM αποτελεί μια αποτελεσματική τεχνική μετάδοσης
- στη μέθοδο QAM τα σύμβολα δεδομένων $\{s_k\}$ είναι μιγαδικής φύσης, ενώ η μετάδοση του ορθογωνικού ζωνοπερατού σήματος ραδιοσυχνοτήτων είναι

$$s(t) = \left[\sum_k Re\{s_k\}p(t-kT)\right] cos\omega_c t + \left[\sum_k Im\{s_k\}p(t-kT)\right] sin\omega_c t$$

- για την περίπτωση καναλιών πολλαπλών διαδρομών με $K+1$ μονοπάτια το λαμβανόμενο ζωνοπερατό σήμα για την μέθοδο QAM είναι

$$r(t) = s(t) + \sum_{i=1}^{K} a_i s(t-\tau_i) + n_c(t)cos\omega_c t + n_s(t)sin\omega_c t$$

- εφαρμόζοντας σύμφωνη ανίχνευση, η έξοδος του αποδιαμορφωτή του δέκτη στη βασική ζώνη υπολογίζεται τελικά ίση με

$$y(t) = \sum_k s_k q(t-kT) + n_e(t)$$

$$q(t) = \sum_{i=0}^{k} a_i exp(j\omega + c\tau_i)p(t-kT-\tau_i)$$

- από την παραπάνω σχέση προκύπτει ότι ο παλμός $p(t)$ που είχε σχεδιαστεί ώστε να μην έχει διασυμβολική παρεμβολή, τώρα έχει μετασχηματιστεί από τη διαδρομή του καναλιού πολλαπλών διαδρομών στον παλμό $q(t)$
- στο πεδίο της συχνότητας ισχύει

$$Q(f) = \sum_{i=0}^{K} a_i exp[-j(2\pi f - \omega_c)\tau_i] \cdot P(f)$$

- από την σχέση αυτή καταλαβαίνουμε ότι η αρχική συχνοτική απόκριση $P(f)$ συναντά μια συνάρτηση μεταφοράς που εξαρτάται από τη συχνότητα εξαιτίας της απόκρισης του καναλιού πολλαπλών διαδρομών.
- συνεπώς η παραμόρφωση του καναλιού είναι συνάρτηση της συχνότητας f. Τα κανάλια που εισάγουν παραμορφώσεις που εξαρτώνται από τη συχνότητα ονομάζονται **συχνοεπιλεκτικά κανάλια**.
- τα παραπάνω κανάλια **εμφανίζουν μεγάλη συμβολική παρεμβολή** η οποία οδηγεί σε σημαντική αύξηση των σφαλμάτων ανίχνευσης.

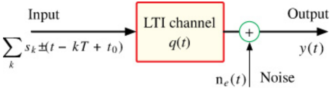

Σχήμα: Αναπαράσταση βασικής ζώνης μετάδοσης QAM μέσα από ένα γραμμικό και χρονικά αμετάβλητο κανάλι με διασυμβολική παρεμβολή

Διασυμβολική παρεμβολή σε ενσύρματα κανάλια

- στις περισσότερες περιπτώσεις ενσύρματης επικοινωνίας, δεν έχουμε πάντοτε περιβάλλοντα πολλαπλών διαδρομών, επειδή όλα τα σήματα μεταδίδονται μέσω καλωδίων που χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για αυτό το σκοπό.
- όταν όμως τα καλώδια έχουν αχρησιμοποίητους ανοιχτούς ακροδέκτες ή μη προσαρμογή στην εμπέδηση σε αυτούς τους ανοικτούς ακροδέκτες, μπορεί να χρησιμοποιήσει σήματα λόγω ανάκλασης
- τα σήματα αυτά δημιουργούν αντίγραφα στους ακροδέκτες του δέκτη.
- επειδή τα κανάλια με ISI οδηγούν σε σοβαρή χειροτέρευση της ποιότητας του σήματος και χαμηλή επίδοση ανίχνευσης, οι επιδράσεις μπορούν να αντισταθμιστούν είτε στον πομπό είτε στον δέκτη
- στις περισσότερες περιπτώσεις ο πομπός δεν είναι εκ των προτέρων ενήμερος για τις συνθήκες που θα επικρατήσουν στο κανάλι μετάδοσης.
- θα πρέπει λοιπόν ο δέκτης να ταυτοποιήσει το άγνωστο κανάλι λόγω πολλαπλών διαδρομών $q(t)$ για να προσδιορίσει αποτελεσματικούς τρόπους για την καταπολέμηση της ISI.
- οι κυριότερες από αυτές είναι η **ισοστάθμιση καναλιού** και η **μέθοδος OFDM**

Ισοστάθμιση καναλιού στον δέκτη

- στην ενότητα αυτή θα παρουσιάσουμε την ισοστάθμιση ενός γραμμικού και χρονικά αμετάβλητου καναλιού για ψηφιακά σήματα QAM.
- ο δέκτης δημιουργεί μια ακολουθία τυχαίων δεδομένων εισόδου με μιγαδικές τιμές, το κάθε στοιχείο της οποίας ανήκει σε έναν αστερισμό A συμβόλων QAM.
- η ακολουθία δεδομένων αποστέλλεται μέσω καναλιού βασικής ζώνης το οποίο είναι γραμμικό και χρονικά αμετάβλητο με κρουστική απόκριση $q(t)$.
- επειδή τα σύμβολα QAM έχουν μιγαδικές τιμές, η κρουστική απόκριση $q(t)$ του καναλιού βασικής ζώνης είναι και αυτή σήμα μιγαδικών τιμών.
- η σχέση εισόδου - εξόδου του συστήματος QAM γράφεται ως:

$$y(t) = \sum_{k=-\infty}^{\infty} s_k q(t - kT + t_0) + n_e(t) \qquad s_k \in A$$

- ο θόρυβος είναι στάσιμος τύπου Gauss και ανεξάρτητος από την είσοδο του καναλιού.
- **ο ρόλος του ισοσταθμιστή του καναλιού είναι να υπολογίσει τα αυθεντικά δεδομένα** $\{s_k\}$ που έχει στείλει ο πομπός **από το λαμβανόμενο σήμα** $y(t)$

- το φίλτρο βέλτιστου δέκτη θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένο στη συνολική απόκριση $q(t)$. Αυτό το φίλτρο έχει σκοπό την μεγιστοποίηση του λόγου σήματος προς θόρυβο του δειγματοληπτημου σήματος στην έξοδο του φίλτρου.
- αν χρησιμοποιήσουμε ένα προσαρμοσμένο φίλτρο $q(-t)$ και δειγματοληψία με ρυθμό ίσο με τον ρυθμό μετάδοσης συμβόλων $t = nT$, ο δέκτης κατασκευάζει μια σχέση ακολουθίας εξόδου ανάμεσα στα δεδομένα του πομπού και τα δείγματα του δέκτη ως

$$z[n] = \sum_k s_k h(nT - kT)$$

όπου

$$h(t) = q(t) \star q(-t)$$

- η παραπάνω σχέση μπορεί να γραφεί ως

$$z[n] = \sum_k s_k h[n-k] = h[n] \star s[n]$$

- τα σήματα εισόδου - εξόδου του καναλιού σχετίζονται με γραμμικό κανάλι τύπου SISO με συνάρτηση μεταφοράς

$$H(z) = \sum_n h[n] z^{-n}$$

- η προηγούμενη μορφή του ισοσταθμιστή ονομάζεται T-spaced (TSE) επειδή το σήμα έχει υποστεί δειγματοληψία με ρυθμό $1/T$.
- ο βέλτιστος δέκτης αντιμετωπίζει ένα σοβαρό εμπόδιο σύμφωνα με το οποίο η συνολική απόκριση σχήματος του παλμού $q(t)$ εξαρτάται από το περιβάλλον πολλαπλής διαδρομής του καναλιού.
- είναι πολύ δύσκολο όμως να προσαρμόσουμε το φίλτρο του δέκτη σύμφωνα με το χρονικώς μεταβαλλόμενο σήμα $q(t)$ καθώς το περιβάλλον υπόκειται σε συνεχείς και ταχύτατες μεταβολές.
- το παραπάνω γίνεται ακόμα πιο δύσκολο καθώς ο δέκτης δεν διαθέτει εκ των προτέρων πληροφορία για το κανάλι η οποία να επιρρεάζει το $q(t)$
- αυτό που έχει νόημα λοιπόν είναι να **υλοποιήσουμε ένα γραμμικό και χρονικά αμετάβλητο φίλτρο δέκτη** χωρίς να χάσουμε την παραμικρή πληροφορία που σχετίζεται με το σήμα στο σήμα $y(t)$.

- το σήμα εισόδου σε ένα κανάλι QAM έχει τη μορφή

$$x(t) = \sum_k s_k p(t - kT)$$

- η φασματική πυκνότητα ισχύος του διαμορφωμένου κατά πλάτος συρμού παλμών

$$S_x(f) = |P(f)|^2 \frac{1}{T} \left[\sum_{n=-\infty}^{\infty} R_s[n] e^{-jn2\pi fT} \right]$$

και

$$R_s[n] = \widetilde{s_{k+n} s_k^*}$$

- το φάσμα του παραπάνω σήματος δείχνει πως η συνιστώσα του σήματος στο $y(t)$ περιορίζεται από το εύρος ζώνης του $p(t)$
- το φίλτρο του δέκτη δεν πρέπει να απαλείψει τις συνιστώσες του σήματος ενώ θα πρέπει να έχει εύρος ζώνης ίσο με το εύρος ζώνης της συνάρτησης $P(f)$
- αν το φίλτρο του δέκτη έχει εύρος μεγαλύτερο από αυτό της $P(f)$ θα επιτρέψει να περάσει περισσότερος θόρυβος χωρίς κέρδος για το σήμα.
- συνεπώς το καλύτερο φίλτρο θα πρέπει να έχει εύρος ίσο με αυτό της συνάρτησης $P(f)$

- ο βέλτιστος δέκτης θα είναι το φίλτρο $p(-t)$ για τους παρακάτω λόγους:
  - το φίλτρο $p(-t)$ διατηρεί όλη τη φασματική συνιστώσα του σήματος στο λαμβανόμενο σήμα $y(t)$
  - το φίλτρο αυτό είναι βέλτιστο αν το περιβάλλον τύχει να είναι τέτοιο ώστε να μην χαρακτηρίζεται από παραμορφώσεις του καναλιού.
- η εφαρμογή του φίλτρου αυτού έχει σαν αποτέλεσμα συνολικής απόκρισης καναλιού ίση με

$$h(t) = q(t) \star p(-t)$$

- εξαιτίας του φιλτραρίσματος ισχύει

$$z(t) = p(-t) \star p(t) = \sum_k s_k h(t - kT) + w(t)$$

όπου ο φιλτραρισμένος θόρυβος είναι ίσος με

$$w(t) = p(-t) \star n_e(t)$$

με

$$S_w(f) = |P(f)|^2 S_{n_e}(f)$$

- η σχέση ανάμεσα στην δειγματοληπτημένη έξοδο $z[k]$ και στα σύμβολα της επικοινωνίας s_k είναι

$$z[n] = \sum_k h[n-k]s_k + w[n] = \sum_k h[k]s_{n-k} + w[n]$$

- υπάρχουν δύο προσεγγίσεις για την ανάκτηση της εισόδου του καναλιού (ισοστάθμιση) για κανάλια που χαρακτηρίζονται από διασυμβολική παρεμβολή
- προσδιορισμός βέλτιστου δέκτη βασισμένος σε μοντέλα καναλιού και θορύβου με χρήση **εκτιμητή μέγιστης πιθανοφάνειας** - πολύ απαιτητική μέθοδος
- **σχεδιασμός φίλτρων ισοσταθμιστή** για την αντιστάθμιση της παραμόρφωσης του καναλιού.

Σχήμα: ένα ευρέως χρησιμοποιούμενο φίλτρο δέκτη που αντιστοιχεί στον παλμό μετάδοσης

Εκτίμηση ακολουθίας μέγιστης πιθανοφάνειας

- η βέλτιστη ανίχνευση των συμβόλων από τα $z[n]$ απαιτεί την μεγιστοποίηση της από κοινού πιθανότητας

$$max_{\{s_n\}} p(\ldots, s_{n-1}, s_n, s_{n+1}, \ldots)$$

- παρατηρούμε ότι αντίθετα με την περίπτωση της βέλτιστης σύμβολο - προς - σύμβολο ανίχνευσης των καναλιών AWGN η οποία παρουσιάστηκε σε προηγούμενες διαλέξεις, εδώ ο δέκτης θα πρέπει να ανιχνεύσει ολόκληρη την ακολουθία συμβόλων από την ακολουθία δειγμάτων του λαμβανόμενου σήματος.
- για αρχικό θόρυβο καναλιού λευκό, και ο διακριτός θόρυβος $w[n]$ θα είναι λευκός με

$$S_w(f) = |P(f)|^2 S_{n_e}(f) = \frac{N}{2}|P(f)|^2$$

- χωρίς την παραμόρφωση του καναλιού, το QAM χαρακτηρίζεται από μια συνολική απόκριση της μορφής

$$p(t) \star p(-t) \iff |P(f)|^2$$

- για να πετύχουμε αυτό το συνδυασμένο σχήμα παλμού να είναι απαλλαγμένο από διασυμβολική παρεμβολή, εφαρμόζουμε το 1ο κριτήριο Nyquist στο πεδίο της συχνότητας

$$\frac{1}{T}\sum_{k=-\infty}^{\infty}\left|P\left(f+\frac{k}{T}\right)\right|^{2}=1$$

- αυτό είναι ισοδύναμο με την απαίτηση εκφρασμένη στο πεδίο του χρόνου

$$p(t)\star p(-t)|_{t=lT}=\begin{cases}1 & l=0\\ 0 & l=\pm1,\pm2,\ldots\end{cases}$$

- δηλαδή το φίλτρο μορφοποίησης του παλμού κατά Nyquist μοιράζεται εξίσου ανάμεσα στον πομπό και στο δέκτη.
- από την παραπάνω σχέση παρατηρούμε ότι η συχνοτική απόκριση $P(f)$ που σχετίζεται με τη μορφοποίηση του παλμού είναι ίση με την τετραγωνική ρίζα ενός σχήματος παλμού που ικανοποιεί το 1ο κριτήριο Nyquist στη συχνότητα.
- στην περίπτωση του παλμού υψωμένου συνημιτόνου, η $P(f)$ είναι γνωστή ως **παλμός ρίζας ανυψωμένου συνημιτόνου**.

$$p_{rrc}(t)=\frac{2r}{\pi\sqrt{T}}\frac{cos\left[(1+r)\frac{\pi t}{T}\right]+\left(4r\frac{t}{T}\right)^{-1}sin(1-r)\frac{\pi t}{T}}{\left[1-\left(4r\frac{1}{T}\right)^{2}\right]}$$

- ο βέλτιστος δέκτης MLSE για την περίπτωση θορύβου καναλιού τύπου Gauss και σχήμα παλμού ρίζας ανυψωμένου συνημιτόνου $p_{rrc}(t)$ περιγράφεται από την εξίσωση

$$min_{\{s_n\}} \sum_i \left| z[n-i] - \sum_k h[k] s_{n-i-k} \right|^2$$

- στις περισσότερες περιπτώσεις καναλιών επικοινωνίας, η κρουστική απόκριση μπορεί να προσεγγιστεί με μεγάλη ακρίβεια ως φίλτρο πεπερασμένης κρουστικής απόκρισης (FIR) με πεπερασμένη τιμή L τάξης φίλτρου.
- για

$$H(z) = \sum_{k=0}^{L} h[k] z^{-k}$$

ο δέκτης MLSE θα πρέπει να επιλύσει την εξίσωση

$$min_{\{s_n\}} \sum_i \left| z[n-i] - \sum_{k=0}^{L} h[k] s_{n-i-k} \right|^2$$

- το **μειονέκτημα** σε αυτό είναι ότι ο δέκτης θα **πρέπει να γνωρίζει τις τιμές των διακριτών συντελεστών του καναλιού** $\{h[k]\}$. Όταν αυτό δεν είναι διαθέσιμο, θα πρέπει αρχικά ο δέκτης να προβεί σε **εκτίμηση** καναλιού.

- για την αντιμετώπιση της υψηλής πολυπλοκότητας στην επίλυση της προηγούμενης σχέσης ελαχιστοποίησης, έχει προταθεί ο **αλγόριθμος Viterbi** ο οποίος στηρίζεται στην αρχή του δυναμικού προγραμματισμού.
- το πλεονέκτημα του είναι ότι δεν αυξάνεται η πολυπλοκότητα εκθετικά με την αύξηση του μήκους των δεδομένων.
- αν το μέγεθος του αστερισμού QAM είναι ίσο με M τότε η πολυπλοκότητα της μεθόδου αυξάνεται ανάλογα με το M^L.
- η μέθοδος MLSE χρησιμοποιείται σε κυψελωτούς δέκτες GSM για την αντιμετώπιση παραμορφώσεων. Δεν είναι αποδοτική όμως στην περίπτωση των διαμορφώσεων στα modem τηλεφωνίας υψηλής ταχύτητας (μεγάλος βαθμός πολυπλοκότητας).

Γραμμική T-απέχουσα ισοστάθμιση

- όταν το φίλτρο του δέκτη είναι προσαρμοσμένο μόνο στον παλμό μετάδοσης $p(t)$ τότε δεν αποτελεί βέλτιστο φίλτρο.
- ακόμα και αν το ιδανικό φίλτρο $p(-t)$ είναι γνωστό και χρησιμοποιείται, μπορεί την στιγμή δειγματοληψίας να παρατηρηθεί μετατόπιση χρόνου t_0 τέτοια ώστε η δειγματοληψία να γίνει τη στιγμή $t = nT + t_0$
- η μετατόπιση αυτή καλείται **σφάλμα συγχρονισμού**. Η T-απέχουσα ισοστάθμιση είναι η πιο απλή στην υλοποίηση της.
- στο σχήμα περιγράφεται το γραμμικό σύστημα διάκριτου χρόνου που προκύπτει από την δειγματοληψία κάθε T χρονικές στιγμές
- σε αυτό, **ο γραμμικός ισοσταθμιστής είναι ένα γραμμικό φίλτρο** $F(z)$ **που ακολουθείται από μηχανισμό απόφασης QAM**.
- ο σκοπός του είναι η απομάκρυνση από την έξοδο της $d[n]$ της ISI.

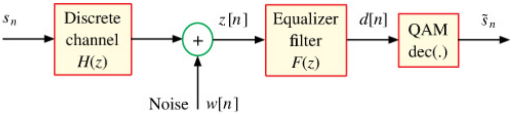

Σχήμα: μοντέλο διακριτού καναλιού τύπου SISO για την μέθοδο TSE

- η έξοδος του καναλιού δίνεται από την

$$d[n] = F(z)z[n] = F(z)H(z)s_n + F(z)w[n]$$

  με τους δύο όρους να αντιστοιχουν στο σήμα και στον θόρυβο αντίστοιχα.
- η από κοινού συνάρτηση μεταφοράς του ισοσταθμιστή ως

$$C(z) = F(z)H(z) = \sum_{i=0}^{\infty} c_i z^{-1}$$

- ο στόχος του ισοσταθμιστή είναι να απομακρύνει την ISI από το σήμα $d[n]$ για να δώσει μια απόφαση χωρίς σφάλματα.
- η έξοδος του TSE μπορεί να αναλυθεί σε διαφορετικούς όρους

$$d[n] = \sum_{i=0}^{\infty} c_i s_{n-i} + \sum_{i=0}^{\infty} f[i]w[n-i] = c_u s_{n-u} + \sum_{i=0, i\neq u}^{\infty} c_i s_{n-i} + \sum_{i=0}^{\infty} f[i]w[n-i]$$

- ο πρώτος όρος αθροίσματος είναι ο όρος ISI, ο δεύτερος όρος είναι ο όρος θορύβου. Αμφότεροι πρέπει να μηδενιστούν για να μπορέσει ο QAM μηχανισμός απόφασης να πάρει τις σωστές αποφάσεις χωρίς σφάλμα.
- αυτό γίνεται με δύο τρόπους:
  - σχεδίαση **μηδενικού εξαναγκασμού** (zero forcing - ZF)
  - σχεδίαση **ελάχιστου μέσου τετραγωνικού σφάλματος** (MMSE)

TSE μηδενικού εξαναγκασμού

- στην περίπτωση αυτή, ο σχεδιασμός του ισοσταθμιστή έχει σκοπό την εξάλειψη του όρου της ISI χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η επίδραση του θορύβου.

$$\sum_{i=0, i \neq u}^{\infty} c_i s_{n-i} = 0$$

- αυτό στο πεδίο της συχνότητας είναι ισοδύναμο με

$$C(z) = F(z)H(z) = z^{-u}$$

δηλαδή ο γραμμικός ισοσταθμιστής $F(z)$ είναι ένα αντίστροφο φίλτρο για το διακριτό ISI κανάλι $H(z)$ με κατάλληλη τιμή υστέρησης u

$$F(z) = \frac{z^{-u}}{H(z)}$$

- στην περίπτωση που το παραπάνω φίλτρο είναι αιτιατό και μπορεί να υλοποιηθεί, η ISI εξαλείφεται πλήρως από το $z[n]$.
- το βασικό μειονέκτημα του είναι ότι ο θόρυβος παραμένει και είναι ίσος με $F(z)w[n]$. Αν η ισχύς του θορύβου είναι ασθενής, τότε η απόφαση QAM θα έχει μεγάλη ακρίβεια.
- αν η συνάρτηση μεταφοράς όμως $F(z)$ έχει ισχυρές τιμές κέρδους, τότε θα έχουμε πιθανή ενίσχυση θορύβου σε θέσεις συγκεκριμένων συχνοτήτων. Μια λύση είναι να θεωρήσουμε τη διακύμανση του φιλτραρισμένου θορύβου.
- στην περίπτωση αυτή θα έχουμε πιθανότητα σφάλματος

$$P_b = Q\left(\sqrt{\frac{2E_b}{N \cdot \sum_{i=0}^{\infty} |f[i]|^2}}\right)$$

- οι παράμετροι του ισοσταθμιστή ZF προκύπτουν από τη χρήση του αντίστροφου μετασχηματισμού Z

$$f[i] = \frac{1}{2\pi j} \oint F(z) z^{i-1} dz = \frac{1}{2\pi j} \oint \frac{z^{i-1-u}}{H(z)} dz$$

TSE βασισμένη στο MMSE

- εξαιτίας της ενίσχυσης του θορύβου που χαρακτηρίζει την ισοστάθμιση ZF, δεν θα πρέπει να προσπαθήσουμε να εξαλείψουμε την ISI χωρίς να θεωρήσουμε και την αρνητική επίδραση του θορύβου
- αν παρατηρήσουμε την έξοδο του ισοσταθμιστή και ποσοτικοποιήσουμε την συνολική παραμόρφωση προκύπτει η διαφορά (σφάλμα)

$$d[n] - s_{n-u} = \sum_{i=0}^{\infty} c_i s_{n-i} - s_{n-u} + \sum_{i=0}^{\infty} f[i] w[n-i]$$

- για να μειώσουμε το πλήθος των σφαλμάτων απόφασης όταν

$$dec(d[n]) \neq s_{n-u}$$

  μπορούμε να σχεδιάσουμε έναν ιστοσταθμιστή που θα **ελαχιστοποιεί το μέσο τετραγωγωνικό σφάλμα ανάμεσα στις τιμές** $d[n]$ **και** s_{n-u}
- προκύπτει ότι ο ισοσταθμιστής αποτελεί την λύση των γραμμικών εξισώσεων

$$\sum_{i=0}^{\infty} f[i] R_z[l-i] = \begin{cases} E_s h[u-l]^* & l = 0, 1, \ldots \\ 0 & l = u+1, u+2, \ldots, \infty \end{cases}$$

- επειδή θα πρέπει ο ισοσταθμιστής να είναι αιτιατός, ο προηγούμενος που στηρίζεται στην επίλυση του συστήματος εξισώσεων δεν μπορεί να διατυπωθεί σε κλειστή μορφή γιαυτό χρησιμοποιείται η μορφή φίλτρου FIR
- όταν ο ισοσταθμιστής είναι τύπου FIR, τοτε μπορεί να προσδιοριστεί με αριθμητικό τρόπο από ένα σύστημα γραμμικών εξισώσεων της μορφής

$$\sum_{i=0}^{M} f[i] R_z[l-i] = \begin{cases} E_s h[u-l]^* & l = 0, 1, \ldots \\ 0 & l = u+1, u+2, \ldots, M \end{cases}$$

- η παραπάνω έκφραση μπορεί να διατυπωθεί σε μορφή πίνακα για $u < M$

$$\begin{bmatrix} R_z[0] & R_z[-1] & \cdots & R_z[-M] \\ R_z[1] & R_z[0] & \cdots & R_z[1-M] \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ R_z[M] & R_z[M-1] & \cdots & R_z[0] \end{bmatrix} \begin{bmatrix} f[0] \\ f[1] \\ \vdots \\ f[M] \end{bmatrix} = E_s \begin{bmatrix} h[u]^* \\ h[u-1]^* \\ \vdots \\ h[0]^* \\ 0 \\ \vdots \\ 0 \end{bmatrix}$$

- για την περίπτωση που $u > M$ η προηγούμενη εξίσωση γίνεται

$$\begin{bmatrix} R_z[0] & R_z[-1] & \cdots & R_z[-M] \\ R_z[1] & R_z[0] & \cdots & R_z[1-M] \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ R_z[M] & R_z[M-1] & \cdots & R_z[0] \end{bmatrix} \begin{bmatrix} f[0] \\ f[1] \\ \vdots \\ f[M] \end{bmatrix} = E_s \begin{bmatrix} h[u]^* \\ h[u-1]^* \\ \vdots \\ h[u-M]^* \end{bmatrix}$$

- η λύση που προκύπτει από την επίλυση των παραπάνω εξισώσεων είναι μοναδική υπό την προϋπόθεση πως ο πίνακας αυτοσυσχέτισης είναι πλήρους βαθμίδας

Εκτίμηση καναλιού

- μέχρι τώρα δείξαμε την άμεση σχεδίαση του ισοσταθμιστή όπου οι παράμετροι του φίλτρου ισοστάθμισης υπολογίζονται από το σήμα εισόδου του καναλιού s_n και τα σήματα εξόδου του καναλιού $z_i[n]$.
- αναφέραμε επίσης ότι στην υλοποίηση του MLSE είναι απαραίτητη η γνώση του καναλιού, συνεπώς ο δέκτης θα πρέπει να προχωρήσει πρώτα σε εκτίμηση του καναλιού
- η πιο συνηθισμένη προσέγγιση στην εκτίμηση καναλιού είναι να **θεωρήσουμε κανάλια τύπου FIR πεπερασμένης τάξης** L.
- η εκτίμηση του καναλιού θεωρεί τη σχέση ανάμεσα στην είσοδο και στην έξοδο του καναλιού που έχει τη μορφή

$$z[n] = \sum_{k=0}^{L} h[k] s_{n-k} + w[n]$$

και μετά από χρήση της αρχής του ελάχιστου μέσου τετραγωνικού σφάλματος, οι συντελεστές του καναλιού $\{h[k]\}$ προκύπτουν από την επίλυση με αντιστροφή πίνακα της εξίσωσης

$$\begin{bmatrix} \tilde{R}_z[0,0] & \tilde{R}_z[0,1] & \cdots & \tilde{R}_z[0,L] \\ \tilde{R}_z[1,0] & \tilde{R}_z[1,1] & \cdots & \tilde{R}_z[1,L] \\ \vdots & \ddots & \cdots & \vdots \\ \tilde{R}_z[L,0] & \tilde{R}_z[L,1] & \cdots & \tilde{R}_z[L,L] \end{bmatrix} \begin{bmatrix} h[0] \\ h[1] \\ \vdots \\ h[L] \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \tilde{r}_{sz}[0] \\ \tilde{r}_{sz}[1] \\ \vdots \\ \tilde{r}_{sz}[M] \end{bmatrix}$$

Ισοσταθμιστής ανάδρασης απόφασης

- ο ισοσταθμιστης TSE είναι γραμμικός ισοσταθμιστής καθώς η ισοστάθμιση προκαλείται από ένα γραμμικό φίλτρο που ακολουθείται από μηχανισμό λήψης απόφασης χωρίς μνήμη. Οι μηχανισμοί αυτοί ονομάζονται **ισοσταθμιστές εμπροσθόδρασης** (feed forward equalizers - FFW).
- το πλεονέκτημα που παρουσιάζουν είναι η απλή υλοποίηση τους ως φίλτρα FIR και απλή προσέγγιση σχεδίασης καθώς και μικρή υπολογιστική πολυπλοκότητα σε σύγκριση με μη γραμμικούς όπως ο MLSE.
- στα μειονεκτήματα τους περιλαμβάνεται το γεγονός ότι μπορεί να προκαλέσουν ενίσχυση θορύβου ανάλογα και με τις συνθήκες του καναλιού και η πιθανή απαίτηση μεγάλου μήκους για να είναι αποτελεσματικοί
- για την αντιμετώπιση αυτών των μειονεκτημάτων προτείνεται η χρήση **ισοσταθμιστών ανάδρασης απόφασης** (decision feedback equalizer)

- οι ισοσταθμιστές FFW λειτουργούν ως αντίστροφο φίλτρο καναλιού στην ZF σχεδίαση ή ρυθμιζόμενο αντίστροφο φίλτρο καναλιού στη σχεδίαση MMSE.
- ο ενισχυτής DFE περιλαμβάνει και ένα άλλο φίλτρο ανάδρασης εκτός από το φίλτρο FFW το οποίο μπορεί να είναι γραμμικό TSE (ή FSE).
- το φίλτρο ανάδρασης προσπαθεί να ακυρώσει την ISI από τα προηγούμενα δείγματα δεδομένων χρησιμοποιώντας εκτιμήσεις δεδομένων που δημιουργούνται από μια διάταξη λήψης απόφασης χωρίς μνήμη.
- ο ισοσταθμιστής DFE υποφέρει από το φαινόμενο διάδοσης σφάλματος. Αν ο μηχανισμός απόφασης πραγματοποιήσει σφάλμα, το εσφαλμένο σύμβολο θα σταλεί στο φίλτρο ανάδρασης και θα χρησιμοποιηθεί για την ακύρωση της εν λόγω παρεμβολής.
- επειδή το σύμβολο θα είναι εσφαλμένο, αντί για ακύρωση παρεμβολής, θα προκληθεί ενίσχυση της ISI στο σήμα $v[k]$. Αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα και δεύτερο σφάλμα κ.ο.κ. Η διαδικασία αυτή ονομάζεται **διάδοση σφάλματος** (error propagation).

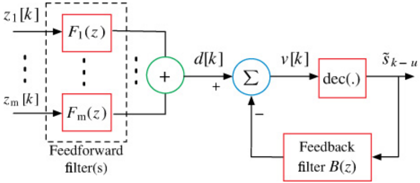

Σχήμα: ισοσταθμιστής ανάδρασης απόφασης

OFDM - Επικοινωνίες Πολλαπλών Φερόντων

- έχουμε αναφέρει ότι η ισοστάθμιση καναλιού είναι αποκλειστική ευθύνη των δεκτών. Το μόνο που μπορεί να προσφέρει η πηγή, είναι να αποστείλει δοκιμαστικά σύμβολα ή πιλοτικά σύμβολα εκπαίδευσης.
- αυτό δικαιολογείται καθώς σε ένα καθεστώς αβεβαιότητας, ο πομπός δεν μπορεί να γνωρίζει κάτι για το κανάλι και την απόκριση του.
- παρόλαυτα, ισοσταθμιστές απλοί σχετικά με τους βέλτιστους MLSE, όπως ο FFW και οι ανάδρασης απόφασης είναι πολύ ευαίσθητοι σε όλες τις παραμέτρους τους. Μια μικρή αποτυχία σε μια από τις παραμέτρους, μπορεί να έχει σαν αποτέλεσμα την κατάρευση του ισοσταθμιστή.
- σε πολλές εφαρμογές όμως οι πομποί έχουν μια μικρή ενημέρωση σχετικά με τα χαρακτηριστικά του καναλιού, όπως η διασπορά της καθυστέρησης του καναλιού η οποία για ένα FIR κανάλι είναι η τάξη του (L).
- με αυτή τη γνώση, μπορεί να σχεδιαστεί μια συγκεκριμένη τεχνική μετάδοσης στον πομπό γνωστή ως **ορθογωνική διαμόρφωση διαίρεσης συχνότητας πολυπλεξίας** (orthogonal frequency division modulation OFDM)

- θεωρούμε έναν πομπό που μεταδίδει μια ακολουθία συμβόλων δεδομένων $\{s_k\}$ μέσα από ένα κανάλι τύπου FIR με συνάρτηση μεταφοράς $H(z)$ και με τιμή τάξης L.
- η συχνοτική απόκριση του καναλιού FIR γράφεται ως

$$H(e^{j2\pi fT}) = \sum_{k=0}^{L} h[k]e^{-j2\pi fkT}$$

  με T την διάρκεια του συμβόλου και την περίοδο δειγματοληψίας και είναι περιοδική με περίοδο $1/T$.
- θεωρώντας τον DFT της απόκρισης του καναλιού $H[n]$, επισημαίνουμε ότι αυτή είναι περιοδική με περίοδο N (όπου ο αριθμός των ομοιόμορφων δειγμάτων σε κάθε συχνοτική περίοδο) και ισχύει ότι $H[-n] = H[N-n]$

- η σχέση ανάμεσα στην είσοδο και την έξοδο του καναλιού ακολουθεί την γραμμική συνέλιξη

$$z[k] = \sum_{i=0}^{L} h[i] s_{k-i} + w[k]$$

συνεπώς ένα διάνυσμα συμβόλων εξόδου μπορεί να γραφτεί σε μορφή πινάκων ως:

$$\begin{bmatrix} z[N] \\ z[N-1] \\ \vdots \\ z[L] \\ \vdots \\ z[1] \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} h[0] & h[1] & \cdots & h[L] & & & & & \\ & h[0] & h[1] & \cdots & h[L] & & & & \\ & & \ddots & \ddots & \ddots & & & & \\ & & & h[0] & h[1] & \cdots & h[L] & & \\ & & & & \ddots & \ddots & \ddots & & \\ & & & & & h[0] & h[1] & \cdots & h[L] \end{bmatrix} \cdot \begin{bmatrix} s_N \\ s_{(N-1)} \\ \vdots \\ s_1 \\ s_0 \\ \vdots \\ s_{-(L-1)} \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} w[N] \\ w[N-1] \\ \vdots \\ w[L] \\ \vdots \\ w[1] \end{bmatrix}$$

- ένα σημαντικό βήμα στην τεχνική μετάδοσης OFDM είναι η εισαγωγή αυτού που είναι γνωστό ως **κυκλικό πρόθεμα** στα μεταδιδόμενα δεδομένα.
- η τεχνική αυτή αντικαθιστά τα L πρώτα στοιχεία $s_0, s_{-1}, s_{-2}, \ldots, s_{-(L-1)}$ του πιο πάνω διανύσματος δεδομένων $(N+L)$ με τα σύμβολα που βρίσκονται στο τέλος της ακολουθίας

$$\{s_N, s_{N-1}, s_{N-2}, \cdots, s_{N-L-1}\} \rightarrow \{s_0, s_{-1}, s_{-2}, \cdots, s_{L-1}\}$$

- με την εισαγωγή αυτού του κυκλικού προθέματος, μετατρέπουμε τον πίνακα του συνελικτικού καναλιού σε έναν καλά δομημένο πίνακα $\mathbf{H}_{cp}$ διαστάσεων $N \times N$

$$\mathbf{H}_{cp} = \begin{bmatrix} h[0] & h[1] & \cdots & h[L] & 0 & \cdots & 0 \\ 0 & h[0] & h[1] & \cdots & h[L] & \ddots & \vdots \\ \vdots & \ddots & \ddots & \ddots & \ddots & \ddots & 0 \\ 0 & \ddots & 0 & h[0] & h[1] & \cdots & h[L] \\ h[L] & \ddots & \ddots & 0 & h[0] & \cdots & h[L-1] \\ \vdots & \ddots & \ddots & \ddots & \ddots & \ddots & \vdots \\ h[1] & \cdots & h[L] & 0 & \cdots & 0 & h[0] \end{bmatrix}$$

Διαδικασία μετάδοσης OFDM N σημείων

- αρχικά διατυπώνουμε τα δεδομένα της πηγής της πληροφορίας ως

$$\tilde{\mathbf{s}} = \begin{bmatrix} \tilde{s}_N \\ \tilde{s}_{N-1} \\ \vdots \\ \tilde{s}_1 \end{bmatrix} = \left(\frac{1}{\sqrt{N}} \mathbf{W}_N \right) \begin{bmatrix} s_N \\ s_{N-1} \\ \vdots \\ s_1 \end{bmatrix}$$

- τα σύμβολα μετάδοσης της μεθόδου OFDM θα είναι

$$\mathbf{s} = \begin{bmatrix} s_N \\ s_{N-1} \\ \vdots \\ s_1 \end{bmatrix} = \left(\sqrt{N} \mathbf{W}_N^{-1} \right) \begin{bmatrix} \tilde{s}_N \\ \tilde{s}_{N-1} \\ \vdots \\ \tilde{s}_1 \end{bmatrix}$$

- στην παραπάνω σχέση, παρά τον όρο $1/\sqrt{N}$ μπορούμε να χαρακτηρίσουμε τον μετασχηματισμό $\sqrt{N}\mathbf{W}_N^{-1}$ ως τον αντίστροφο DFT.
- συνεπώς προκειμένου να λάβουμε το διάνυσμα $\mathbf{s}$ και πριν εφαρμόσουμε σε αυτό την πράξη του κυκλικού προθέματος, εφαρμόζουμε IDFT στα δεδομένα της πηγής στην θέση του πομπού OFDM.

- με παρόμοιο τρόπο μπορούμε να μετασχηματίσουμε το διάνυσμα της εξόδου του καναλιού μέσω της σχέσης

$$\tilde{\mathbf{z}} = \begin{bmatrix} \tilde{z}[N] \\ \tilde{z}[N-1] \\ \vdots \\ \tilde{z}[1] \end{bmatrix} = \left(\frac{1}{\sqrt{N}} \mathbf{W}_N \right) \begin{bmatrix} z[N] \\ z[N-1] \\ \vdots \\ z[1] \end{bmatrix}$$

και το διάνυσμα θορύβου στην έξοδο του καναλιού ομοίως

$$\tilde{\mathbf{w}} = \begin{bmatrix} \tilde{w}[N] \\ \tilde{w}[N-1] \\ \vdots \\ \tilde{w}[1] \end{bmatrix} = \left(\frac{1}{\sqrt{N}} \mathbf{W}_N \right) \begin{bmatrix} w[N] \\ w[N-1] \\ \vdots \\ w[1] \end{bmatrix}$$

- από τις προηγούμενες σχέσεις προκύπτει μια πιο συμπτυγμένη μορφή

$$\tilde{z} = \mathbf{D}_H \tilde{\mathbf{s}} + \tilde{w}$$

- επειδή ο πίνακας $\mathbf{D}_H$ είναι διαγώνιος, το γινόμενο πινάκων θα είναι ουσιαστικά ένας πολλαπλασιασμός ανάμεσα στα αντίστοιχα στοιχεία των πινάκων

$$\tilde{z} = H[n]\tilde{s}_n + \tilde{w}[n] \qquad n = 1, \cdots, N$$

- η παραπάνω σχέση μας δείχνει πως μπορούμε με ισοδύναμο τρόπο να διαθέτουμε N παράλληλα (υπο)κανάλια το καθένα των οποίων είναι ένα βαθμωτό κανάλι με κέρδος $H[n]$.
- το κάθε διάνυσμα των N συμβόλων δεδομένων στην μετάδοση OFDM ονομάζεται πλαίσιο OFDM ή σύμβολο OFDM.
- το κάθε υποκανάλι $h[n]$ ονομάζεται υπο-φέρον.
- δηλαδή εφαρμόζοντας IDFT στο διάνυσμα των δεδομένων της πηγής και DFT στο διάνυσμα της εξόδου του καναλιού, η OFDM μετατρέπει ένα κανάλι ISI τάξης L σε N παράλληλα υποκανάλια χωρίς ISI.
- τα υπο-κανάλια αυτά είναι ανεξάρτητα το ένα από το άλλο, επειδή οιι θόρυβοι που σχετίζονται με αυτά είναι και αυτοί ανεξάρτητοι.
- η διαμόρφωση αυτή καλείται ορθογώνια διαμόρφωση διαίρεσης συχνότητας πολυπλεξίας.

Σχηματικό διάγραμμα συστήματος μετάδοσης OFDM

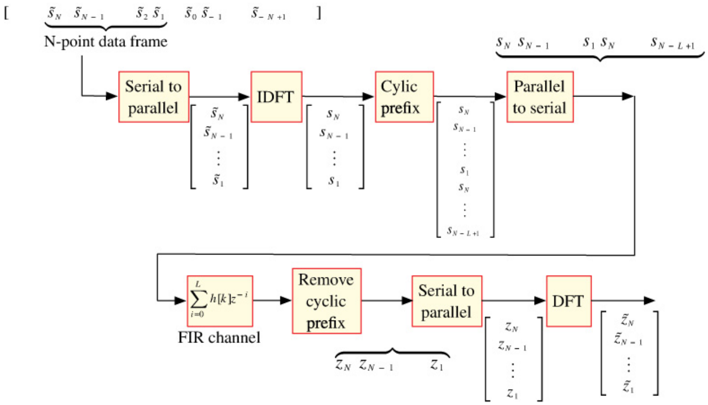

Σχήμα: Παράδειγμα συστήματος μετάδοσης OFDM N σημείων

Μέθοδος OFDM με πλήρωση μηδενικών

- Δείξαμε πριν ότι με την εισαγωγή ενός κυκλικού προθέματος μήκους L, ορίζουμε έναν πίνακα που περιγράφει ένα κανάλι κυκλικής συνέλιξης. Με αυτόν τον τρόπο το κανάλι που έχει ISI με τιμή τάξης ίση ή μικρότερη του L, μετασχηματίζεται σε L παράλληλα ανεξάρτητα υποκανάλια.
- εναλλακτικά μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε και την τεχνική πλήρωσης ή γεμίσματος με μηδενικά ως ακολούθως:
- αρχικά ο πομπός μετασχηματίζει τα N δεδομένα εισόδου μέσω του IDFT.
- στη συνέχεια, αντί να επαναλάβουμε τα L τελευταία σύμβολα, αντικαθιστούμε το κυκλικό πρόθεμα με L μηδενικές τιμές και μεταδίδουμε τα $(N+L)\times 1$ δεδομένα

$$\begin{bmatrix} s_n \\ s_{N-1} \\ \vdots \\ s_1 \\ 0 \\ \vdots \\ 0 \end{bmatrix}$$

- όλα τα υπόλοιπα βήματα της OFDM που παρουσιάστηκαν στο προηγούμενο διάγραμμα παραμένουν αμετάβλητα.

Πλεονασμός κυκλικού προθέματος στην τεχνική OFDM

- τα δύο σημαντικά σημεία στην τεχνική OFDM είναι η **εισαγωγή του κυκλικού προθέματος** και η **χρήση του IDFT** μήκους N σημείων.
- το απαραίτητο μήκος του κυκλικού προθέματος L εξαρτάται από την τάξη του φίλτρου του καναλιού. Επειδή όμως η τάξη μεταβάλλεται στα πρακτικά συστήματα, ο πομπός OFDM θα πρέπει να γνωρίζει εκ των προτέρων την μέγιστη τάξη του καναλιού.
- ο πομπός μπορεί να χρησιμοποιήσει μια μεγαλύτερη τιμή τάξης καναλιού, με σπατάλη όμως του εύρους ζώνης.
- **Γιατί;** ξέρουμε ότι το κυκλικό πρόθεμα πετυχαίνει την μετάδοση N συμβόλων δεδομένων με διάρκεια $(N+L)T$ με τα L να εισάγονται ως πλεονασμός για την απομάκρυνση της ISI από το αρχικό κανάλι επιλογής συχνοτήτων $H(z)$.
- επειδή μεταδίδονται $(N+L)$ σύμβολα σε αντίστοιχες περιόδους, ο ρυθμός δεδομένων της OFDM γίνεται
$$\frac{N}{N+L}\frac{1}{T}$$
- αν το **κυκλικό πρόθεμα είναι μεγαλύτερο από** L, τότε ο **ρυθμός μειώνεται**
- αν το **κυκλικό πρόθεμα είναι μικρότερο από** L, τότε ο δέκτης πρέπει να συμπεριλάβει ένα φίλτρο στο πεδίο του χρόνου το οποίο ονομάζεται **φίλτρο σμίκρυνσης καναλιού** για να περιορίσει την ενεργό απόκριση του καναλιού φίλτρου μέσα στην τιμή LT

Ισοστάθμιση στην τεχνική μετάδοσης OFDM

- η OFDM μετατρέπει ένα κανάλι που έχει ISI, σε N παράλληλα ανεξάρτητα υπο-κανάλια τύπου AWGN τα οποία διαθέτουν προσθετικό λευκό θόρυβο τύπου Gauss με μηδενική μέση τιμή και διακύμανση ίση με $N/2$.
- το κέρδος του κάθε καναλιού είναι $H[k]$.
- βλέπουμε ότι το κάθε υπο-κανάλι δεν παρουσιάζει ISI, συνεπώς δεν χρειάζεται να περάσει από ισοσταθμιστή.
- επειδή το κάθε ένα όμως έχει διαφορετική τιμή κέρδους, η βέλτιστη απόφαση του συμβόλου $\{\tilde{s}_n\}$ από το $\tilde{z}[n] = H[n]\tilde{s}_n$ θα απαιτούσε γνώση του κέρδους του καναλιού καθώς

$$\tilde{s}_n = dec(H[n]^{-1}\tilde{z}[n]) \qquad n = 1, 2, \cdots, N$$

- ο δέκτης που προκύπτει παρουσιάζεται στο σχήμα στο οποίο φαίνεται ότι σε κάθε κανάλι θα πρέπει να εφαρμόσουμε μια προσαρμογή κέρδους απλής βαθμίδας για να αντισταθμίσουμε την κλιμάκωση του καναλιού.
- ο στόχος είναι να αντισταθμίσουμε τα N υποκανάλια ώστε το συνολικό κέρδος του κάθε συμβόλου δεδομένων να είναι ίσο με την μονάδα.
- η κλιμάκωση είναι η ίδια τόσο για το σήμα, όσο και για τον θόρυβο, συνεπώς το SNR δεν αλλάζει και παραμένει ίδιο, όπως ίδια μένει και η ακρίβεια της ανίχνευσης.

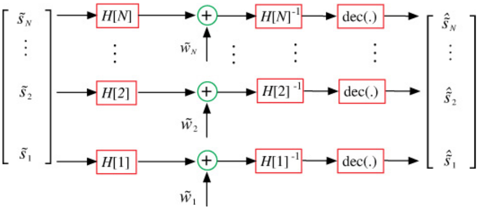

Σχήμα: ισοστάθμιση κέρδους με χρήση συστοιχιών ρυθμιστών κέρδους δέκτη για N ανεξάρτητα κανάλια AWGN στην OFDM

Περαιτέρω μελέτη

- Μπορείτε να πειραματιστείτε με τις διαφορετικές τεχνικές που παρουσιάστηκαν στο Κεφάλαιο αυτό, δοκιμάζοντας τα προγράμματα σε MATLAB που βρίσκονται στην ενότητα 12.12

Signal & Image Processing, Pattern Recognition Group (SIPPRE)
www.sippre-group.com